

فراز و فرود های زندگی شاه؛ از تولد تا مرگ

۸ بهمن ۱۳۹۹ ساعت ۱۳:۴۸

محمدرضا پهلوی به عنوان آخرین پادشاه سلسله پهلوی حدود ۳۷ سال بر ایران حکومت نمود . وی که تمام تاج و تخت خود را همانند پدر مدیون انگلیسیها بود؛ در ۱۲ سال اول سلطنت خود کوشید اقدامی مغایر با منافع استعماری دولت انگلستان انجام ندهد و حتی از ملی شدن صنعت نفت نیز دلخوشی نداشت.

محمدرضا پهلوی به عنوان آخرین پادشاه سلسله پهلوی حدود ۳۷ سال بر ایران حکومت نمود . وی که تمام تاج و تخت خود را همانند پدر مدیون انگلیسیها بود؛ در ۱۲ سال اول سلطنت خود کوشید اقدامی مغایر با منافع استعماری دولت انگلستان انجام ندهد و حتی از ملی شدن صنعت نفت نیز دلخوشی نداشت. کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و سرنگونی حکومت مردمی دکتر مصدق نیز با طراحی امریکاییها، سبب گرایش شدید شاه به امریکای تازه نفس شد و شاه که امریکا را قدرت بلامنازع دنیا می دانست، رابطه حامی- پیرو را در روابط ایران و امریکا نهادینه نمود. وابستگی بیش از حد محمدرضا به امریکا، فقدان فضای باز سیاسی در کشور، اصلاحات اقتصادی به نفع طبقه مرفه، اقدامات ضد دینی و ضد اسلامی و... حکومت پهلوی سرانجام سبب اوج گیری مبارزات مردم انقلابی ایران به رهبری حضرت امام خمینی شد تا اینکه در ۲ دی ماه ۱۳۵۷ ، شاه سفر بی بازگشت خود به ناکجا آباد را آغاز نمود و سرانجام در ساعت ۹ صبح ۲۷ ژوئیه ۱۹۸۰ در شرایطی که، فرح و دخترش فرحناز، فریده دیبا، اشرف پهلوی و اردشیر زاهدی نظاره گر مرگ او بودند؛ از دنیا رفت و در مسجد الرفاعی قاهره به خاک سپرده شد. در مراسم دفن وی دوستان امریکایی و اسرائیلی شاه به همراه انور سادات حضور داشتند.

۴ آبان ۱۲۹۸ ش / ۲۶ اکتبر ۱۹۱۹ م ::

محمد رضا در تهران به دنیا آمد. پدر او «رضا خان میرپنج سوادکوهی» (رضاشاه پهلوی) و مادرش تاج‌الملوک ایرملو (ملکه مادر) بود. محمد رضا، دو خواهر و یک برادر تنی به نام های شمس (۱۳۷۴-۱۲۹۸)، اشرف (دوقلو با محمد رضا) و علیرضا (۱۳۳۳-۱۳۰۱) داشت.

۱۳۰۶ش / ۱۹۲۷م

محمدرضا در ۱۳۰۶ در ۸ سالگی به ولیعهدی برگزیده شد. سال اول ابتدایی را در تهران گذراند.

۱۳۱۰ش / ۱۹۳۱م

وی در دوازده سالگی برای ادامه تحصیل به مدرسه شبانه‌روزی «لو روزه» (Rosey Le) در سوئیس رفت.

۱۳۱۵ش / ۱۹۳۶م

در ۱۷ سالگی به ایران بازگشت و در دانشکده افسری تحصیل را ادامه داد.

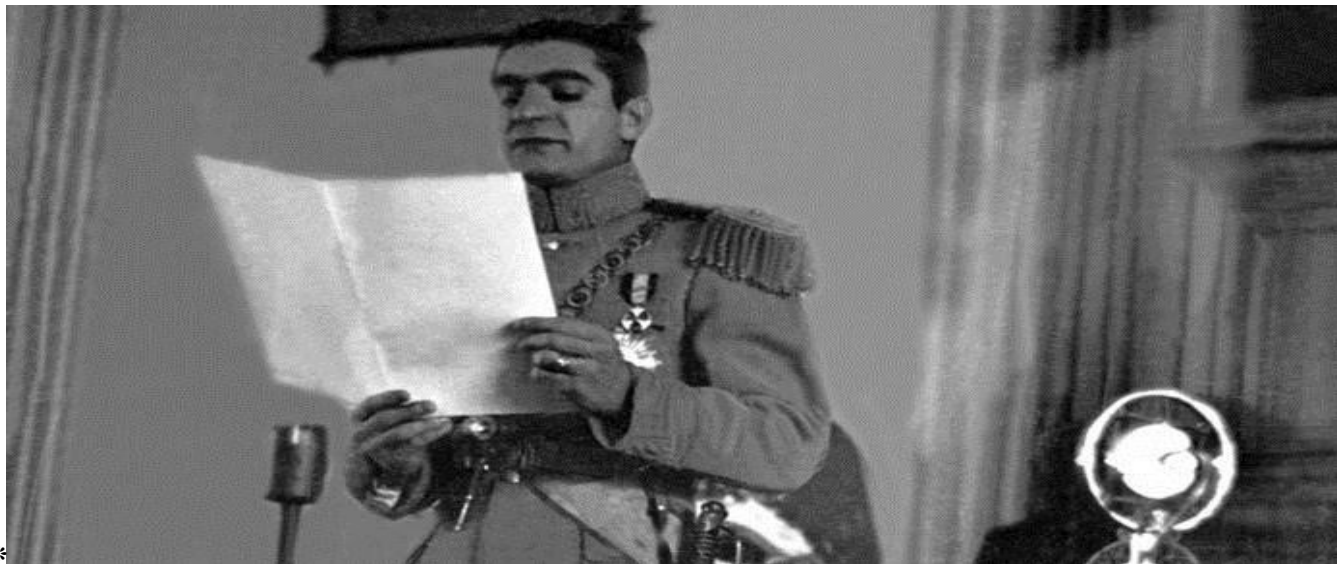

در ۱۳۱۸ با فوزیه خواهر ملک فاروق پادشاه مصر ازدواج کرد. حاصل این پیوند دختری به نام شهناز بود. طی این دوره از زندگی، محمدرضا به تدریج در کنار رضاشاه با فنون سلطنت و رموز سیاست آشنا میشد و جلسات روزانه منظمی میان آنان برقرار بود. البته این ازدواج دوامی نداشت و محمدرضا پس از چندی فوزیه را طلاق داد. ماجرای طلاق فوزیه از شاه، پس از خروج فوزیه از ایران، سه سال طول کشید. فوزیه در سال ۱۳۲۴ تهران را برای همیشه ترک کرد. از سالها پیش از آن نیز روابط شاه با وی به سردی گرائیده بود. لذا سالهای ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۷ شاه زندگی خصوصی مجردی را می گذرانید.

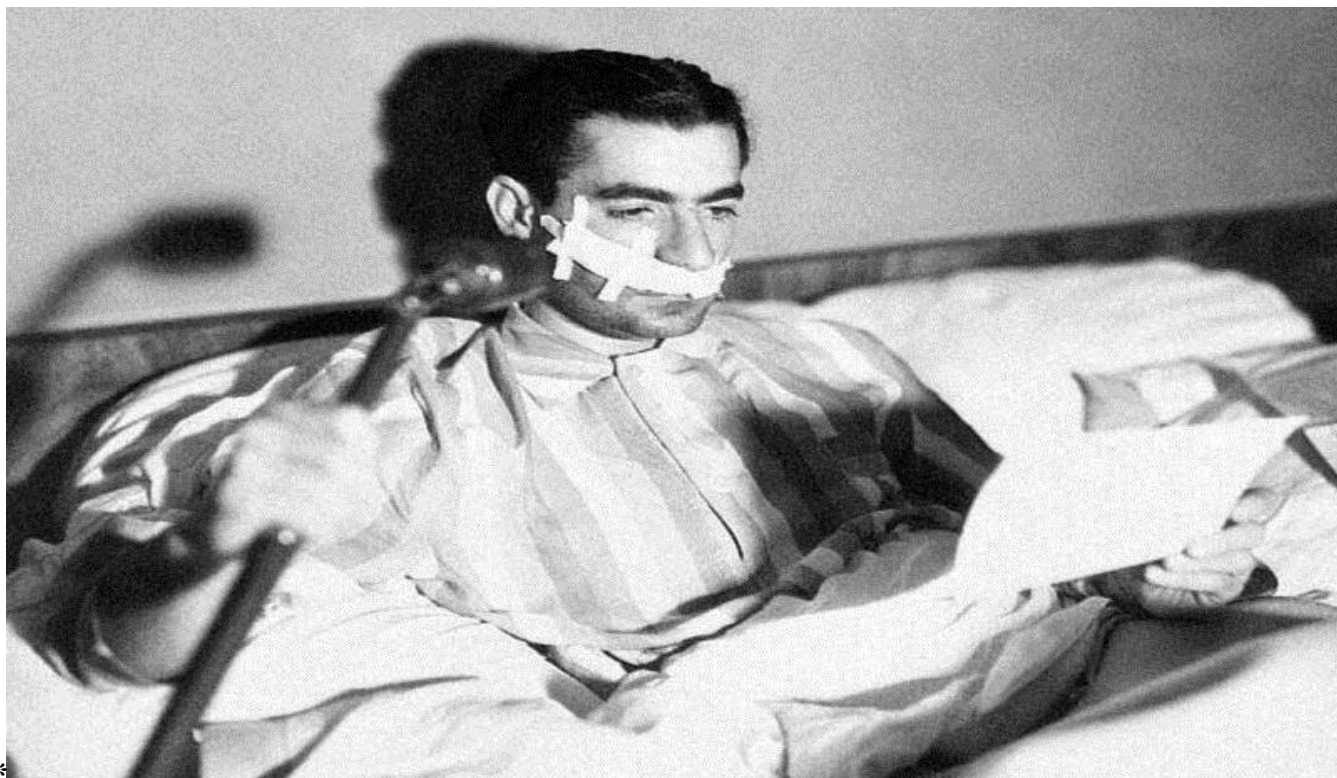
۲۵ شهریور ۱۳۲۰ش / ۱۹۴۱م::

محمدرضا در ۲۵ شهریور ۱۳۲۰، پس از آن که پدرش توسط متفقین برکنار شد، به سلطنت ایران منصوب شد. محمدرضا در سالهای نخستین حکومت خود، تحت نفوذ شدید استعمار انگلیس قرار داشت.

۱۵ بهمن ۱۳۲۷ ش / ۱۹۴۹ م ::

در ۱۵ بهمن سال ۱۳۲۷ در دانشگاه تهران به شاه تیراندازی شد ولی او با آن که زخمی شد جان سالم به در برد. مجلس موسسان با تغییر اصل ۴۸ قانون اساسی اختیار انحلال مجلس را به شاه تفویض کرد. شاه بعدها در محافل خصوصی و به طور مبهم، رزم آرا را مسئول ترور خود و هژیر معرفی می کرد. برخی معتقدند این ترور (با توجه به تعداد گلوله های شلیک شده (پنج گلوله) و ناموفق بودن آن و همچنین گلوله باران شدن ضارب توسط محافظین شاه پس از اتمام گلوله هایش!) احتمالا توسط خود شاه تدارک دیده شده است.

۲۳ اسفند ۱۳۲۸ ش / ۱۹۴۹ م ::

محمد ساعد مراغه‌ای، نخست‌وزیر وقت ایران با این بهانه که موفقیت نماینده ی ایران بدون جایگاه رسمی اش با مشکلاتی روبه‌رو

است، پیشنهاد شناسایی رسمی دولت اسرائیل را ارائه کرد. کابینه ساعد در ۲۳ اسفند ۱۳۲۸، به اتفاق آراء و به صورت دوفاکتو (موقتی و غیررسمی)، اسرائیل را به رسمیت شناخت.

۱۳۲۹ش / ۱۹۵۰م

محمدرضا شاه در سال ۱۳۲۹ شاه با همسر دوم خود ثریا اسفندیاری ازدواج کرد.

۱۳۳۲ش / ۱۹۵۳م

در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ (۱۹ اوت ۱۹۵۳) سازمان‌های جاسوسی بریتانیا و ایالات متحده آمریکا با کودتا، دکتر مصدق را برکنار کرده و محمدرضا شاه پهلوی را که پس از شکست کودتای ۲۵ مرداد به رم رفته بود بازگرداندند و به قدرت رساندند. در ۱۳۳۲ با به قدرت

رسیدن محمد مصدق و موج احساسات ضد استعماری مردم به ایتالیا گریخت. دولت آمریکا که آثار قریب الوقوع موفقیت ایران را در خلع ید از انگلیس و ملی کردن صنعت نفت احساس می کرد، توسط سازمان سیا و از طریق ایادی داخلی و با برانگیختن جمعی از اوباش موفق شد با همکاری انگلستان دولت مصدق را سرنگون و شاه را مجدداً به ایران بازگرداند. پس از کودتا سرکوب و نابودی کلیه گروه ها و شخصیت های مخالف رژیم آغاز شد. پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، آمریکا، فضا و شرایط را به منظور حضور و حاکمیت بلامانع خویش در ایران مساعد یافته و در صدد برآمد تا در تمام شئون ایران دخالت کرده و جایگزین انگلیس شود. یکی از زمینه های مورد نظر، بخش امنیتی و اطلاعاتی بود.

۱۰ بهمن ۱۳۳۵ ش/ ۱۹۵۶ م ::

روز ۱۰ بهمن ۱۳۳۵ لایحه تاسیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور - ساواک - به تصویب مجلس سنا رسید و این سازمان با حمایت اطلاعاتی آمریکا شکل گرفت .

۱۶ فروردین ۱۳۳۷ش / ۱۹۵۸م::

در روز شنبه ۱۶ فروردین ۱۳۳۷ هجری شمسی محمدرضا پهلوی، آخرین شاه ایران پس از هفت سال زندگی مشترک، اسناد طلاق ثریا اسفندیاری بختیاری همسر دوم خود را امضا کرد. هرچند دلیل این طلاق نازایی ثریا و نگرانی رجال حکومتی از آینده سلطنت اعلام شد اما برخی شایعات از نارضایتی نزدیکان شاه از جمله اشرف پهلوی از ازدواج او با ثریا و نقش پررنگ آنان در وقوع این ماجرا حکایت داشت. با این حال اشرف پهلوی با رد این شایعات بارها در مصاحبه‌های گوناگون اعلام کرد که «با توجه به عشق شاه به ثریا اگر او می‌توانست فرزندی به دنیا بیاورد جدایی این دو غیرممکن بود.» موضوع لزوم جدایی شاه از ثریا از ماه‌ها قبل مطرح بود اما این طلاق بعد از کش و قوس‌های فراوان و تردید شاه در اتخاذ این تصمیم که در علاقه بسیار زیاد میان او و ملکه سابق ریشه داشت در میانه فروردین ۳۷ عملی شد و ثریا که از دو ماه قبل به تنهایی در آلمان به سر می‌برد دیگر به کشور بازنگشت.

۲۹ آذر

۱۳۳۸ش / ۱۹۵۹م ::

در ۲۹ آذر ۱۳۳۸ فرح دیبا در کاخ گلستان طی مراسم باشکوهی به عقد شاه درآمد و به کاخ سلطنتی قدم نهاد تا شانس خود را برای ارتقا به مقام ملکه پهلوی بیازماید. فرح پهلوی به عنوان ملکه ایران در زندگی سیاسی شاه حضور داشت و طراح بسیاری از برنامه های فرهنگی در دوره سوم حکومت شاه بود.

زمستان ۱۳۴۱ / ۱۹۶۲م

محمد رضاشاه شش اصل نخستین انقلاب سفید را در زمستان ۱۳۴۱ در کنگره کشاورزان معرفی کرد.

۱۵ مهر ۱۳۴۱ / ۱۹۶۳ م:

هیات وزیران لایحه تشکیل انجمن‌های ایالتی و ولایتی را تصویب کرد. شاه تحت رهنمودهای امریکا برای مقابله با اسلام و اشاعه فرهنگ غربی در کشور لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی را به مجلس برد و چون شرایط اسلامی بودن اعضا و قید سوگند به قرآن را در آن حذف کرده بود، با مخالفت شدید و یکپارچه روحانیت به رهبری امام خمینی (ره) مواجه شد و پس از یک کشمکش دوماهه سیاسی مجبور به لغو آن شد. پس از آن، محمد رضا پهلوی طرح ۶ ماده‌ای موسوم به انقلاب سفید را در ششم بهمن ۱۳۴۱ به همه پرسى نمایشی گذاشت و مدعی موافقت مردم با آن شد. درگیری مستمر روحانیت و افشای ماهیت امریکایی اصلاحات شاه برخورد خشن رژیم با روحانیت را در پی داشت. در این دوره مدرسه فیضیه در قم مورد تاخت و تاز نیروهای مسلح حکومت قرار گرفت و عده زیادی از طلاب و مردم کشته و زخمی شدند.

۱۳ مهر ۱۳۴۲ش / ۱۹۶۳م ::

پیشنهاد تصویب لایحه کاپیتولاسیون در کابینه اسدالله علم مورد تصویب قرار گرفت و در مرداد ۱۳۴۳ درمجلس سنا نیز به تصویب رسید.

۱۳۴۶ش / ۱۹۶۷م

محمدرضاشاه در ۱۳۴۶ ش. تاجگذاری کرد. ورود سیل آسای امریکاییان و سایر هم پیمانان آن، به ویژه اسرائیلی ها به ایران، وابستگی سیاسی و اقتصادی رژیم پهلوی را آشکارتر می ساخت.

۱۳۵۴ش / ۱۹۷۵م

در ۱۳۵۴ش. تقویم رسمی کشور از هجری شمسی به شاهنشاهی تبدیل شد و در کنار آن بسیاری از رسوم و آداب غیر اسلامی در کشور رایج شد.

واپسین روزهای زندگی - در کنار خانواده اش

۱۳۵۷ش / ۱۹۷۹ م

محمدرضا روز ۲۶ دی ۱۳۵۷ از ایران گریخت و به ترتیب به کشورهای مصر، امریکا، مکزیک و پاناما رفت.

۱۳۵۹ ش/ ۱۹۸۰ م

محمدرضا شاه بیمار شد و به قاهره بازگشت و در ۵ مرداد ۱۳۵۹ مقارن با سالگرد مرگ پدرش در یکی از بیمارستان‌های این کشور جان سپرد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۸۱۷۵/مرگ-تولد-شاه-زندگی-های-فرود-فراز>